

ÖRTÉNETI NAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda: Lyceumi nyomda. — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

SZENCZI MOLNÁR ALBERT NAPLÓJA.

(Folytatás és vége.)

anno 1615.

1. ☉ Patakon predicallott Suri Mihál de Christo remanente Jerosolymi, anno aetatis 12.
2. Jan. vel 12. Jan. Uyhel, Szőlöske, it praedicator Dn. Gregorius Czepregi.
3. vel 13. Szerdahely, it And. Pápai, Kövesd, hic Sos Christof de Sovar nobilis literatus Postillator. Geres, Helmetz.
4. vel 14. Tarkany. it Patzot Ferentzne, Balássi nemzet. Fia tanult Lintzben, ajándekozott négy tallért. Praedikatora Andreas Szikszai.
5. Kis Varda, it Nyari Istvan.
6. ♀ Mada, Eczed. 7. ♀ Caroly. 8. Ebelletem, vaczoraltam az Urral. 9. Küldött szánon Szathmarba. Itt mester Joh. Szanto Thuri; Pastor Joh. Megyeri, Superintendens Milotai.
10. Szathmári Biro vitetöt Maytenra.
11. Carolba. 12. Piscótra, itt Pastor Steph. Dormany Debreczeni. Adon. 13. Szent Job. it beteges Redei Ferencz, vendeglet az praedicator házána. 14. Az váradi capitularisockal onnet Kerekibe, Varadra. 15. Papistac. 25. Pálfordulása. Praedikalott Keserü Janos a meridie Thomas Miklosvari. 16. Eljutott Redei Ur. Adatott nyolcz forintot. Itt egy ideig voltam szallasan Patai Mathenac, mig Erdelbe kiszitöttec.
25. Januarij vel 4. Febr. Palfordula

Varadrol elmenven háltunc Ceczkén. 26. Czerno. 27. Hunyad. 28. Colosvár ♀.

29. ☉ Predikállot az uy Ecclesiaban Steph. Desi. Ejus collega senior Dn. Lucas. Primarius fautor Vicei Mate, Jonas Deac. Innet estvére mentunc Tordara. 30. Enyed. 31. Szasz Sebes.

1. Februarij Szerdahely, Omlas, 2. Rusdorf, Szeben, itt az Consul . . . . . *) kivel ebelletem és vaczorara mentem Dallyara.

3. Szent Agota, NagySchinck. 4. Fogaras, mentem az várba Rettegi János praedikatorhoz, kinec menten kezibe adtam az Fejedelemnec commendalo leveleket. 5. Februarij Salutavi principem Gabrielem Bethlen. Post audivi concionem Rettegi in Palatio. Diversatus sum ultra octiduum apud pastorem oppidanum Joh. Toroneum. Incidit in morbum Rettegi, et 14. vel 24. exspiravit. 16. Funus Fogarasio elatum. 17. Nos subsecuti cum Dno Toroneo, et inter Fogaras et Kertz, obvii nobis facti sunt legati Turcici, cum quibus aliquot Curtani. 18. Szasz Szabadváros. 19. Szeben mellől. 20. Fejervarba. 21. Temetettec Rettegi, Fejedelem jelen leteben, praedikalott Michael Tasnádi Superintendens Enyedinus.

26. Fejervarbol Enyedre. 27. Tordara. 28. Kolosvarra.

1. Martij Gyalura Camuti Farkas szept várába. 2. Kapus, Körösfő. 3. Hunyad. 5. Martij Remeterere, Feketetora, Baratkara, Báradon háltunc. 6. Jenön Maczkasinal. 7. Váradra jutottunc. 8. Hentzhida. 9. Debrecen.

*) Nincs kiírva a név az eredetiben.

10. Beszermeny, Nanas. 11. Rakomasz, Tokay. 12. Visoly. 13. Cassa. 14. Eperjess. 15. Varallya. 16. vel 26. Lötse. 17. Hibe. 18. Szent Miklos. 19. Rosenberg. 20. Bistrice, Vágpart. 21. Illova. 22. Pöstyén hévviz. 23. Galgotz. 24. Szombat. 25. Szentz. 25. Sap. Samaria. 28. Gomba, Magyar Joka. 29. ismeg Samaria, 30. Czötörtöc. Szentz. 31. Szombat.

1. April vel 12. Szegeði urammal ebellettem. 2. Sente, Soporny, Tardos Kerdi. 3. ☉ Komarom. 4. Mostaha leanyomat Mariam Jarfas Mihálnetul elvöven 4. Hajon mentünc Györre. 5. Mosonra. 6. Samaria. 7. vel 17. ♀ nagy pentec a papistaknac, communicalt Rator comam. 8. irtam Szentzre, Sapra.

10. Jöttec hozzam Benedec bátyam Lukacz öczem Söfi nénem etc. XI. napján Samariabol elkoltozven Felbe jöttünc. 12. Szombatba az Bodog emlékezetö Asztalos házához, Patai Jánoshoz. 13. vel 23. Dedi literas Hereditarias fratri meo Lucae. Tirnavia Laktunc Szombatba közel három hetig magunc költségen.

27. April. 1. vet.) Accepimus mutuo a Dno
7. Majj.) N. Caspare Szegeðino aureos Ung. 23. thal. 2, den. 47.

28. Aprill. vel 8. Majj Tirnavia in Silesiam abituri curru conscenso venimus Uyhel, Erdöallya. 29. Radisch. 30. Prier. ☉

1. Maii ☉ Hause. 2. Fürstenbaldt. 3. Nissa. 4. Frawenhausz. 5. Breszlo. 6. Tobias Scultetus ibid exceptit nos prandio et dedit X. aureos. 7. Majj Breslavia egressi vectis sumus Naemark. ☉ 8. Lignitz delben, estve Büntzel. 9. vel 19. Görlitz. Ot Schepsiana vidua nobis hospitium gratum dedit per X. Heb. 21. Majj vel 31. Majj Gorlicio ad affinem Dnum Tobiam Scultetum profecturus veni Newschmid hamer. 22. Majj vel 1. Junij ☉ Sagen, Freystad. 23. 2. ♂ Beuten ad Dn. affinem. 28. Majj ipso die Pentecostes Carlati apud arcem Baronis Schönrich, fui apud Sacram Synaxin cum aliquot Scotis mercatoribus. Ibi Jeremias Colerus Pastor donavit me majoribus notis Bezae in N. (novum) T. (testamentum).

1. vel 11. Junij. Bethania cum affine veni Freystadium Schweintzt. 2. Grossna. 3. vel 13. Francfurt. an der Oder. 4. vel 14. audiui Pelargum explicantem historiam Ni-

codemi. Ipsum a meridie compellavi, post abii in pagum Jakszdorf. 5. Fürstenwald, ubi in templum januae cathedrae inscriptum aureis literis:

Calvini qui dogma suo sub pectore condit, Hanc cathedram vetitam noverit esse sibi. Calvini voculam pene expunxit quidam nobilis Anhaltinus.

Ad imaginem Lutheri:

Natus es Islebo divine propheta Luthere Relligio fulget te duce, Papa jacet.

Ad Ph. (Philippi) Mel. (Melanchtonis) effigiem

Japheti de gente prior, majorve Luthero Non fuit. Huic tu par docte Melanchton eras.

6. vel 16. Junij veni Berlinum, Coloniæ. 13. vel 23. cum Dno Füsselio profecturi in Jochimtalense Gymnasium Electorium insidens currui Dn. a Rocho praesidis Berlinensis venimus Bernaw, Wisenthal, Jochimthal. 14. Praesente Christopho Pelargo et Rectore Acad. Francfurtensis inchoatum est examen alumnorum. 17. Junij examine finito venimus in arcem vicinam Grimnitium ad lacum, ubi navigavimus ad Serenissimum Electorem Joh. Sigismundum Brandeburgensem, post piscationem coenavimus in arce.

18. Junij in Jochimthal audita concione de coena magna in summo auditorio pransi sumus cum Serenissimo Electore, musica fuit varia adhibita. Finito prandio, exhibita fuit comedia Cornelius relegatus.

19. Junij rediimus Berlin, Köln. 20. Cum filio Dni Fusselii Francofurtum praemissi venimus in Newwisen arcem.

21. Francofurtum ad Oderam. Advenit huc Dns Fusselius cum familia, Dnus Sartorius exceptit nos honorifice. Fusselius abiit Beuten. 23. Junij. Incidi hic in ipso templo in Dnum Jacobum Puchnerum, qui svasit professionem in Palatinatum, audivimus una Pelargum de De Sanctis Johannibus nogantem. 25. Junij vel 5. Julij Discedens Francofurto veni in Pagum vicinum. 26. Guben, Pfferten. 27. Tribel, Privitz. 28. Rottenburg, Gorlietz.

X. Julij Gorlicii apem commarosam reperimus in ore filiae nostrae Elizabethulae.

XI. Misimus nuncium Bethaniam. 18. rediit nuncius, adtulit pecuniam.

XXII. Julii. † Gorlitzio discessimus, palatinatum petituri, venimus Hirschfeld, sit, Glikendorf. 23. Julij ☉ Nemz, Plesentien in horreo. 24. Brandeis, Pragam. 25. vel 5. Aug. in Collegio Carolino creati baccalaurei. 14. Sceptro praelato introductus . . . grammate donatus. 29. Julij Praga discessimus in Sztiz. 30. Julij Pilsen, Klodra. 31. Frawberg, Weidhausen, Witschaw.

1. Augusti ♂ Schintetten, Hirschau, Amberg. Conduxi hospitium apud Ranft. 2. Cum. Dno Joh. Obsimathe Newmark abii, ubi a Dno Sculteto 2 aureos Rhenatos accepi, qui postero die ab Illustribus Baronibus a Dohna 4 thaleros mihi impetravit. 4. Augusti redij Pfaffenhoven, ubi Praefectus Ehemius nos accepit laete. 5. Redij Ambergam. 14. Augusti exhibui supplicationem pro munere illustris Collegii vacante.

XVI. Augusti. Natalis 19 celebratus illustri Friderico V. § per Joh. Salmuth.

28. Augusti. Stiterunt me in collegio Aussen versuch accepi X florenos pro sarcina vehenda. 1. 7-bris migravi in collegium. 3. 7-bris abij cum Nautis Ratisponam. 4. 7-bris Ratispona literas et pecuniam misi Tirnaviam sarcinam inde repetens. 5. Discessi Ratispona, veni Calmietz. 6. Emsdorf, Monasterium, Ambergam redij. 15. Septembris examen finitum, feriae. 18. Libros acquiraturus abij Cassel, Stöckelsperg. 19. Hagenhausen, Altorf. 20. Nürnberg. 21. Altorf, Hagenhausen. 22. Lauterhof, Cassel. 23. redij Amberg. 25. Dictavi argumentum meis.

V. 8-bris Supplicavi pro dimissione. XI. accepto testimonio abij cum beneficiarijs promotis Heid. 7. . . . Hartmanshof Hirtzpruc, Lauf. 13. Nörnberg, Pfferte, Willemerspach. 14. Morgerlebach, Winsheim, Walfart. 15. Abt, Gelheim, Simmersheim, Lande. 16. Buchan. 17. Mospach, Neckor. 18. Heidelberg. 19. Pransus sum Collegio Sap. 20. Supplicem libellum exhibui. 21. Cantavi in auditorio Theol. pro specimine. 22. Audivi concionem in Neoberg. 23. Assignata mihi sunt in Schola Oppenheimensi Cantoris munus. 29. Supplicavi pro viatico et pro transferenda familia. Accepi literas exhibitivas ad Oppenheimenses et 2 fl. pro viatico. 26.

Heidelbergae egressus veni Ladebergam. 27. Wormbs, Oppenheim.

28. 8-bris. Oppenheimii exhibui literas Dnis Praefectis, inspectori et quaestori. 29. auditis concionibus amice fui habitus a Reverendis Dnis ministris.

30. 8-bris Introductus fui in Scholam et inauguratus per Rev. Dn. Valentinum Lampeum inspectorem (qui me anno 1611. 8. 8-bris Sponsum copulavit cum mea Cuni-gundi Ferinaria in templo Divae Catharinae). Eodem die 30. pransus sum cum Dno Cristoph. Chitraeo et a prandio abij in Pagum prope Darmstadt. 31. Dieberg, Umbstet, Memling.

1. Nov. Warte, Klingenberg, Haybach, Millenberg, Warda orfel. 2. Dering, Wirtzburg, Didtelbach, Schwartze. 3. Stadelschwartz, Closter, Elborach, Stegantz. 4. Baumberg. 5. Bredefeld, Orsprung. 6. Gesch, Brün-Michelfeld, Aurbach, Schlicht.

Redii Ambergam. 8. praemisi sarcinam Bambergam ad Henrichum Scherer Jubilirer in der brente gassen.

10. Novemb. impetravi currum ab illustri regimine.

12. 9-bris Amberga exivimus Schlicht, Aurbach. 13. Orsprung. 14. Bredefeld, Baumberg. 17. Baumberge navi conscensa Eilpen, Haszfurt. 18. Schweinfurt, Pasztor. 19. Interpet. 20. Wirtzburg, Himmelstat. 21. Heidfeld. 22. Burgstat. 23. Millenberg, Klingenberg, Ascheburg und nechste Dorf. 24. Steinheim, Hanam, Frankfurt, Hochste. 25. Meintz, Oppenheim. Pernoctavimus in typographia. 26. Migravimus in aedes cantorales, accepi 4 flor. ab oeconomio. 27. ☾ emi ligna 5 flor. 30. exorsus sum labores Scholasticos.

1. Decembr. habui primum funus.

6. Decemb. die majorum precum pro concione Dnus Joh. Sturius explicuit Michae Cap. 7. v. 9. Iram Domini portabo, quoniam peccavi etc. donec causam meam judicet et faciat judicium meum, educet me in lucem etc. Ex hac concione magnam accepi consolationem brevi fore, ut in lucidiorem locum me provehat Dei patris benignitas.

XXVIII. Decembr. Aduit rationum Magister Electorius, cum eo Wilhelmus Bernardus Persig, qui me invitavit ad prandium in Telonium Electorium.

1616.

Oppenheimij in Cantorali munere meo Scholastico.

7. Januarij. Incepi convertere Ungarice Postillam Rev. Dni Sculteti.

27. Aprilis recepi familiarem rem (3 arcas et duo dolia), Tirnavia Viennam, hinc Norimbergam et Bambergam Francofurtumque transmissam.

13. Maij Venit Dnus Caniseus cum confessione Helvetica Ungarice versa.

20. Maij. Venit ad me Paulus Seraphi et Steph. Velekinus, impressio Confessionis orsa.

27. Junij. Accepi Auctarium Salarij.

9. 7-bris Dnus Scultetus dedit mihi 5 thaleros Heidelbergae et Dnus Prágai Andras addit 6 tum.

8. 8-bris. Edidi Ideam Thurij, pro cujus dedicatione postea accepi C. florenos Rhenanos.

17. 8-bris. Inceperunt imprimere Postillam Ungaricam Sculteti.

1617.

Jan. 1. Literas accepi Heidelbergae a Dno Stephano Varsani, quibus epicedion petijt a me in obitum patris sui, quas, ut hoc anno primas, e vestigio ominosas esse metui.

27. Februarij hora media octava nata nobis filia.

5. Martij baptizata Maria Magdalena a Rev. Dno Christophoro Chitreo.

10. Martij mortua est filiola nostra Maria Magdalena.

XXX. Aprilis ultimo, Heidelbergae in senatu sacro constitutus sum Rector Scholae Oppenheimicae.

VIII. Maij. Migravi in Collegium.

XII. Solenniter introductus sum.

Az eredetivel összevetette s kijavította M.-Vásárhelyt 1876. Sept. 8.

SZABÓ KÁROLY.

NB. Ebben a kötetben van Pápai Pariz Ferencz érdekes önéletirata is.

HORVÁTH GÁSPÁR

tanár.

Szenczi Molnár Albertnek fent közölt eredeti naplójára néhány szó megjegyzésünk van.

E napló eredeti példányát a maros-vásárhelyi Teleki-könyvtár birja. 1875-ben figyelemzetve lettem e becses kéziratra, s ajánlat tétetett, hogy egy másolatban beküldik.

E másolatot meg is kaptam, azonban a szöveg világosan mutatta, hogy a másoló nagy nehézségekkel küzdött s helyenként nem volt biztos: ha valjon jól olvasta-e az eredetit?

E megbízhatlan példányban nem nyughatván meg, Szabó Károly barátomat kértem fel, hogy alkalmilag hasonlitsa össze a másolatot az eredetivel. Az itt közölt Naplót tehát egyenesen a Szabó Károly hiteles kiigazítása után közlöm s így tökéletesen hiteles forrásként merem ajánlani közleményemet.

Példányom végén olvasható: „Az eredetivel összevetette s kijavította M.-Vásárhelyt 1876. szept. 8-kán Szabó Károly.”

E Napló ez uttal jelent meg először. Az eredeti példány nagyon nehezen használható a rendkívül apró kézirat miatt, mely helyenként alig-alig olvasható.

Szenczi Molnár Albert 1630. körül Kolozsvárra tette át lakását Kassáról s itt írta utolsó művét „A legfőbb jóról” czim alatt. (Zigler „Világ Tükre”-nek átdolgozása.) 1633-ban még élt s állítólag 1634-ben halt meg.

I. RÁKÓCZY GYÖRGY ÖZVEGYÉNEK

Lorántfy Zsuzsánnának

LEVELEZÉSE.

1656—1658 között.

Közli: Szilágyi Sándor.

V.

1656. dec. 10.

Susanna Lorantffy celsissimi quondam domini Georgij Rákóczi, principis Transylvaniae, partium regni Hungariae domini et siculorum comitis etc. relicta.

Generose nobis honorande, salutem cum favore nostro. Mi Isten kegyelmességéből utban vagyunk, de mind magunk egészségtelensége s mind az utcaik alkalmatlan volta miatt Fogarasban az innepekre nem mehe-

tünk, hanem ha fiunk. Fejérváratt fogna az innepeken lenni, mi is Vingárton leszünk; az kirül irtunk ugyan fiunknak, hogy megírja kegyelmednek, kegyelmed is irjon udvarhoz hophmester uramnak felőle, értsen bizonyost, s ha azonban azt írának kegyelmednek, hogy fiunk ugyan Fejérváratt akar lenni, kegyelmed Vingártra provideáltasson mennél alkalmasban lehet, minthogy oda az tisztartó is bennünket nem várt, ahhoz képest másunnan vigyenek oda hizlalt kappanokat, báránnak is valahul és valamint tehesse szerit kegyelmed. Irtunk az udvarbirónak is ugyan felőle, öreg halat vihetnek Örményesrül, egyébiránt is legyenek oly állapattal, bennünket oda várjanak. Tartsa Isten jó egészségben sokáig kegyelmedet. Datum in possessione Majthín, die 10. decembris Anno 1656.

SUSANNA LORÁNTFY m. p.

Fiunk ha oda jó hozzánk, ne legyen valami fogyatkozás, úgy disponáljon kegyelmed.

Külczim: Generoso Stephano Szentpáli, universorum bonorum nostrorum in Transylvania existentium praefecto.

(A m. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

VI.

1656. Deczember 15.

Susanna Lorántffy celsissimi quondam Domini Georgij Rákóczy Transylvaniae principis, partium Regni Hungariae domini et siculorum comitis etc. relicta.

Generose nobis honorande Salutem et favorem nostrum.

Istennek ugy tetszvé, már mind annyi nehéz uton is ide érkezünk Zomborra, melyhez képest akaránk értésére adni kegyelmednek, hogy noha Vingártra volt ugyan feltett czélunk, hogy az innepeken ott mulassunk, de mivel az fiunk is előnkben Zilahon jött volt, mondotta, hogy már Fejérvárra nem akar visszamenni, hanem az innepekben már Monostoron fog lenni, ahoz képest minket is kért, hogy ott legyünk s ott is leszünk, Istennek ugy tetszvé, azért immár csak veszteg kell lenni az éléssel, ha aztán Monostorról meg akarunk indulni s mely felé, arról kegyelmedet előre tudósítani fogjuk. Istennek hála, egészségünk is mostan

jobban szolgál, mint mikor kiindultunk volt pataki házunktól.

Istentül jó egészséget kívánunk kegyelmednek.

Datum in Zombor die 15. decembris Anno 1656.

SUSANNA LORÁNTFY m. p.

Külczim: Generoso Stephano Szentpáli bonorum nostrorum in Transylvania existentium praefecto et nobis honorando.

(Az aláírás Lorántffy Zs. saját kezével.)

(Eredetije a m. k. kamarai levéltárban.)

VII.

1657. febr. 12.

Susanna Lorántffy, celsissimi quondam Georgii Rákóczy principis Transylvaniae, partium Regni Hungariae domini et Siculorum comitis etc. Relicta.

Egrefie nobis grate, salutem cum favore nostro. Nem vöttük régen semmi levelét. Az rozmarint az boltban megláttassa az kertészszel, az lyktariumot is, megnyissa az ajtaját, az hol vagon, az ajtónállóné megláthatja. Az kertésznek megmondja, ne bizza csak a dolgot az ifju legénre, annak az ideje eljövén, maga is hozzá lásson véle, magot pedig adott-e avagy nem az más kerthez, s ki eljött s kinek arrul, ugy látszik, irtunk volt is. Mi Isten engedelmebül, minthogy jövendőre az kovácsmihelnél való kőfalt végig akaránk rakatni s az póstiát is megcse-náltatni, az mely munkáknak végbenvitelére ha oda ki kőmivest kaphatnának, innen belől nem vitetnök ki az kőmiveseket, mivel hogy itt is az istállók mind elromladoznak, régi épületek levén, azokat kőbül akarjuk megépíttetni, tudósítson azért jó idején bennünket, s ha oda ki nem találnának, innen belől szerit kell tenni, hogy mind ide való munkára s mind oda ki jusson az kőmives. Datum in arce Fogaras, die 12. Februarij 1657.

SUSANNA LORÁNTFY m. p.

Szaniszló is elvégezte-e munkáját Munkácson avagy nem, tudósítson, s az másik mesterember is mint viseli magát, írja meg. Az kőmiveseket minthogy maga ismeri, azért irunk magának. Azt a vékony fonalat, ki ott vagon, ha fel nem küldték s szekér megyen fel, Szalai Pálnénak küldjék fel.

Külczim: Egregio Andreae Székely, arcis nostrae Sáros-Patakiensis portae interioris castellano primario etc. nobis grato.
(A m. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

VIII.

1657. márcz. 8.

Alázatos szolgálatomat ajánlom kegyelmes asszonyom nagyságodnak, Isten minden üdvösséges jókkal és jó egészséggel áldja meg kegyelmes asszonyom nagyságodat.

Ez alkalmatossággal akartam kegyelmes asszonyom tudósitanom nagyságodat. Az én kegyelmes uram Privesko helyben levén táborban, az mely hely Krakón felől vagyon Landskuthoz nem messzire, cancellarius uram is ott vagyon ő nagyságával. Császár urunkhoz küldött postán cancellarius uram, még az posta meg nem érkezik, addig ott leszen ő nagyságánál az én kegyelmes uramnál. Rákóczi László uram kijött, de Homonaj uram benmaradt cancellarius uramnál; 25-öt mélyföldön az a hely, az holott az tábor vagyon, Makoviczához.

Ide, kegyelmes asszonyom, erős hidegek járnak, jó szekérnek való ut vagyon, ma azért megereszkedék az üdö, immár ezután mint ígér Isten, megvállik. Az bástyával bajoskodunk, az földet hordatjuk belőle, mert külömben nem léssen állandó, hanem azt is kocsin kell vitetnünk, ha szinte megbéltjük is az eleit, hosszát is, azon leszünk, földel alá vétessék, kegyelmes asszonyom, mostan semmi ártalmas híreket nem hallunk, palatinust írják mostan, hogy megholt volna, tudom, megértjük jobban, ha igaz léssen-e, nem-e. Isten tartsa és éltesse kegyelmes asszonyom nagyságodat jó egészségben. In arce Munkács 8-a die Martii meridie Anno 1657.

Kegyelmes asszonyom nagyságodnak alázatos hive hűséges szolgálatját ajánlja mint kegyelmes asszonyomnak.

LEŐVEI GERGELY M. P.

Külczim: Illustrissimae et celsissimae principissae dominae Susanae Lorantffii illustrissimi et celsissimi domini principis quondam Georgii Rákóczi Relictae dominae dominae mihi clementissimae.

(A m. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

IX.

1657. máj. 26.

Kegyelmes asszonyom a szent Isten hogy nagyságodat jó egészséges hosszú életvel megáldja, szívből kívánom etc.

Az nagyságod kegyelmes poroncsolatja szerint bizony valóban voltam rajta, hogy itt való minden híreknek végire mehessek, miolta itt vagyok, kegyelmes asszonyom, nagyságod kegyelmesen elhigyje, hogy semmit ő kegyelme előttem el nem titkolt, minden leveleket olvastam, az molduvai vajda levelit, ugy itílem, kegyelmes asszonyom, egyiket oda küldte ő kegyelme, ki bizonyosan írja, két emberi is jöttek Krimből, s minden bizonynyal az hónapnak negyedik napján ültének volna fel a tatárok s Dasznánál akarnának a szilistrei pasával megegyezni, de megindulásokról semmit nem irnak. Portárul, kegyelmes asszonyom, mit irjanak, ugy itílem, egyik levelet azt is oda küldte ő kegyelme, mely későbbben költ 10. may, arról megismerhetni. Kétségesen hiszik a követek, hogy megcsendesithessék a portát, mivel akkor még a követek be nem érkeztenek volt. Az molduvai vajda ammiá kétségben esett, kegyelmes asszonyom, azt írja, talán az Isten mind életit s uralkodását csak eddig rendelte volt, Szucsavánál akarja megvárni, ha ugyan eljő a tatár. Kémet ujalag küldtem én is, Bán uram is küldött. Az havasalföldi vajda, kegyelmes asszonyom, semmit nem tud, a mint leveléből kitetszik, a tatár indulásában, az utakat a Maros mellett, kegyelmes asszonyom, Tótváradjánál, két szekér a hol eltérjen, annyira megszélesítették, már el is végezték, bizonyoson hozták, háromszáz jancsár ment Temesvárra, én, kegyelmes asszonyom, ugy látom bizonyoson, semmi dolga nincs nehezebb nagyságoknál Bán uramnak, kihez képest ha valami ártalmasabb híre nem jön, felmegyen nagyságodhoz hétfőn Bán uram, az jenei katonák fizetésekről, kegyelmes asszonyom, itt el nem igazodhatom, hanem oda kell magammal hétfőn vinnem. Isten nagyságodat szerencsésen jó egészséges hosszú élettel áldja meg s éltesse jó egészségesen. Datum Albae Juliae die 26. May 1657.

Nagyságodnak alázatos méltatlan szolgálója

KEÖVÉR GÁBOR M. P.

Nagyságodnak alázatosan könyörgök, hirivel ne legyen, hogy nagyságodnak irtam alázatosan, s oda menvén is, valamit ezekben nagyságod ő kegyelmének ne szóljon, ha valami oly hír maholnap érkezik, alázatosan értésire adom nagyságodnak.

P. S. Kegyelmes asszonyom, Bán uram csak bizonyos indulásokat akarna érteni az ellenségnek, mindjárt maga megmondja nagyságodnak, azon esküszik, hogy menjen el nagyságod, mivel tart attúl, hogy ha csendesednek s semmi indulások sem leszen s nagyságod kimegyen, illetlen dolog lenne, én ugyan arra vettem, kegyelmes asszonyom, ő kegyelmét, hogy az asszonyom ő nagysága menne Somlyóra, azonban ha csak mi hir érkezne is, mintha az asszonyom ő nagysága betegségiért hívatná nagyságodot, könnyebb volna a föld népe megindulása nélkül megindulni nagyságodnak, melyről bővebben beszéljen nagyságod ő kegyelmével.

Külczim: Az én kegyelmes asszonyomnak az erdélyi méltóságos fejedelem asszonyoknak adassék.

(A m. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

X.

1657. oct. 10.

Susanna Lorantffy, celsissimi quondam domini Georgii Rákóczi, Transylvaniae principis, partium regni Hungariae domini et siculorum comitis etc. Relicta.

Egregie nobis grate, salutem cum favore nostro. Levelét vettük tegnap estve, mind az metzenzeffi földhordók supplicatiojokkal együtt, mi azért most sem adtunk külömb választ mint az előtt, nem többítjük fizetéseket, csak tökéletlenség dolguk, másik az, ha Isten éltet bennünket, még ezután is kívántatik afféle halastó avagy árokásás s jövendőben is megkivánnák azt, ha többítők fizetéseket. Tán az tót kőmivesek az scholában öl számra nem akarnak dolgozni, hanem hét számra, magok hasznokért kívánnák, rövid leszen már az nap is, ők azt, de mi nem fizetünk ugy, hanem ha ugyan külömben nem lehet, inkább az öl számtúl való fizetést, ha csak az három kamarátúl is meg

kell többíteni valamivel. Talám azonban ők is másképen gondolkodnak. Értjük, a héti szerez ácsok mit dolgoznak, minthogy azért az nap rövid, az idő is hivesedik, az hol sindelyezés avagy tapasztás kívántatik, most lássanak affélehez is. Isten egészségünket adván, szombatban ebédre mi is Patakra bemegyünk. Datum in curia nostra Királyhelmezen die 10. Octobris Anno 1657.

SUSANNA LORANTFFI m. p.

Külczim: Egregio Andreae Székely, arcis nostrae Sáros-Patakiensis portae interioris castellano primario etc. nobis grato.

(L.S.)

(A m. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

XI.

1657. oct. 31.

Kegyelmes asszonyom.

Alázatosan szolgálók nagyságodnak.

Nagyságod méltóságos Sáros-Patakrúl 28. praesentis irt levelemre való választát alázatosan vöttem, tovább is az ungvári prédikátor helybenhagyását kívánja nagyságod, melyrül articulust is cital. Én mind azt s mind több három religio megtartásárúl való articulusokat olvastam, nagyságoddal annak magyarázatját nem vitatom. Én ugyan, a mint előbbeni levelemben is megirtam, ugy most is, ne adja Isten, kegyelmes asszonyom, az három religiót turbáljam vagy az ország constitutiója s végezése ellen csak egy punctumban is vitések, sűt magam is ahhoz ragaszkodván, annak megtartója akarok mindenkor lennem; már mikor nagyságod méltóságos levelét hozták vala is, akkor a prédikátor Ungvárrúl való kimenetele meglött, elég rűt állapotot követett; avval is megmutatta előbbeni magaviseletit. Én azonban vagyok s maradok minden alkalmatossággal Nagyságodnak, Várdán, 31. octobris 1657.

alázatos szolgálója

Gf. ESZTERHÁZY György s. k.

Külczim: Tekintetes és Méltóságos Lorantffy Susanna asszonyoknak ő nagyságának, néhai méltóságos erdélyi fejedelem Rákóczy György uram ő Nagysága etc. megmaradott

özvegyének, etc. nékem kegyelmes asszonyomnak adassék. (P.H.)

(Eredetije a m. k. kamarai levéltárban.)

XII.

1657. nov. 22.

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk Nagyságodnak mint kegyelmes asszonyunknak.

Kegyelmes asszonyunk, az Nagyságod kegyelmes parancsolatja szerint ide Patakra jüvén Jantó István Uram ellen való törvénynek revisiójára, az Nagyságod székin megtelepedvén, Jantó István uram ellen való nagyságod neve alatt tött propositiókat és tanuvállásokat megértvén és ellenben Jantó István uram maga mentségét is meghallgatván s instantiájára celebrált fassiókat elolvastván és mindkét részről való egymással ellenkező dolgokat discutiálván és ruminálván, nagyobb része az voxoknak arra ment, hogy noha árultatás és gonoszságból esett vétke nem világosodik az tanuk vallásiból; Jantó Istvánnak mindazonáltal az régi hadi vitézek regulájok és observatiójok szerint előtte levő hazánk s nemzetünk pusztító pogányságra s ellenségre, úgy az mint mérész bátor vitéz emberhez illet s cselekedni kellett volna, nem cselekedett úgy; kire nézve rossz cselekedetiért halált pronunciált az nagyságod törvényszéki Jantó Istvánnak; de, kegyelmes asszonyunk, ő is ember lévén, olyan véletlen s váratlan veszedelmek idején eszében is megtébolyodhatott, és ha tisztinek olyan zenebonás veszedelem közben meg nem felelhetett úgy, az mint kívántatott volna, nem csuda, mert az mint feljebb is megíránk, ember Jantó István is, azért esett ebben az vétékben is. Nagyságodnak alázatosan könyörgünk, az egyszeri cselekedetiért méltóztassék nagyságod az mi alázatos törekedésünkre fejének grátiát adni és életit is megengedni; oly reménységben vagyunk, ennekutána nagyságodnak nagyobb hűséggel s készséggel fog szolgálni, mely nagyságod kegyelmességét mi is egyen-egyen meg szolgáljuk nagyságodnak. Kegyelmes választá várván nagyságodnak. Éltesse az ur Isten nagyságodat sokáig jó egészségben. Datum ex

Sedria Sárospatakiensi, die 22. novembris Anno 1657.

Kegyelmes Asszonyunk

Nagyságod

Alázatos szolgálai az Nagyságod S.-Pataki törvényszékire convocalt birák

FARKAS LÁSZLÓ s. k. *)

(Eredetije a m. k. kamarai levéltárban.)

XIII.

1658. apr. 14.

Ajánlom sok szolgálatomat nagyságodnak mint kegyelmes asszonyomnak. Látogassa isten minden jókkal nagyságodat.

Az méltóságos fejedelem ő nagysága nemzetes Bánffy Dienes uramot ő kegyelmét Halapy Márton urammal együtt ide föl küldvén az én kegyelmes uramhoz ő fölségéhez, melyek által értvén akaratját ő nagyságának, szivesen, az mint legjobban tudtam, az kívánt dolgokban fáradoztam, az mint hogy azokban jó választ nyervén, ő nagyságának örvendetes hirrel bocsátottam vissza ő kegyelmeket; melyekről méltóképen informálni fogják nagyságodat is ő kegyelmek. Kész lévén azután is minden alkalmatosságokban ezen nagyságtokhoz való kész voltomat megbizonyítanom és végig fogyatkozás nélkül viselnem. Kihez képest nagyságod énnékem bizvást parancsolván, méltóztassék szolgáltatni velem kész szolgáljával. Ezek után nagyságod grátiájában ajánlván magamot, kívánom, hogy isten sokáig éltesse nagyságodat kedves jó egészségben és minden dolgaiban szerencséltesse. Datum Frankofurti die 14. aprilis 1658.

Nagyságodnak mint nagyságodnak

tökéletes szolgálja

SZELEPCSÉNYI GYÖRGY

kalocsai érsek s. k.

Czim: Illustrissimae ac celsissimae Principissae Dominae Dominae Susannae Lorantffy Illustrissimi ac Celsissimi quondam Principis, Domini Domini Georgii Rákóczy senioris Transylvaniae Principis, partium Regni Hungariae Domini et Siculorum comitis etc. Relictae viduae etc. Dominae Dominae mihi benignissimae.

(Eredetije a m. k. kamarai levéltárban.)

*) A folyamodványnak Szuhay Mátvás is alá volt írva, de ezen név kihuzatott.